

Nyréns Arkitektkontor   **Nackagatan 4**
Box 4709
116 92 Stockholm
Tel 08 698 43 00
Fax 08 20 29 81

Kvarnholmen Utvecklings AB c/o JM AB
Att. Nicklas Backfjärd
169 82 Stockholm

ANTIKVARISKT UTLÅTANDE OMBYGGNAD AV HUS 23, BAGERIET, TILL NÄRCENTRUM OCH BOSTÄDER – SKÄRMTAK, KVARNHOLMEN, NACKA

Förutsättningar

Detaljplanen möjliggör användning som bostäder och centrumverksamhet. Det innebär att delar av byggnaden får rivas, byggas på eller på annat sätt ändras. Andra delar ska bevaras ograverade.

I gestaltungsprogrammet preciseras att ombyggnad av den blivande centrumdelens norra fasad får göras i byggnadens bottenvåning. Fasaden ovanför, inklusive skärmtaket, ska bevaras och renoveras med metoder och material i enlighet med, eller anpassat till, ursprungligt utförande.

Omdaning av Kvarnholmen innebär delvis nya vägdragningar och nya väghöjder. Vägen som löper förbi bageriet får en ny högre nivå. Den högre nivån står i konflikt med det befintliga skärmtaket, vars höjd är begränsande för in- och utlastningen till centrumet, även om ingen lastning ska ske under själva skärmtaket.

Utformning

Skärmtaket har ett bärande ramverk av stål bestående av ihopsvetsade I-balkar. I-balkar av grövre dimension är ingjutna i byggnadsstommen och bärs även upp av stålstag som utgår från tegelfasaden. De längsgående I-balkarna har en klenare dimension. Ytterligare träbalkar är monterade mot de klena I-balkarna och bär upp takytan som består av spontade bräder avtäckta med plan plåt med ett rejält uppvik mot tegelfasaden.

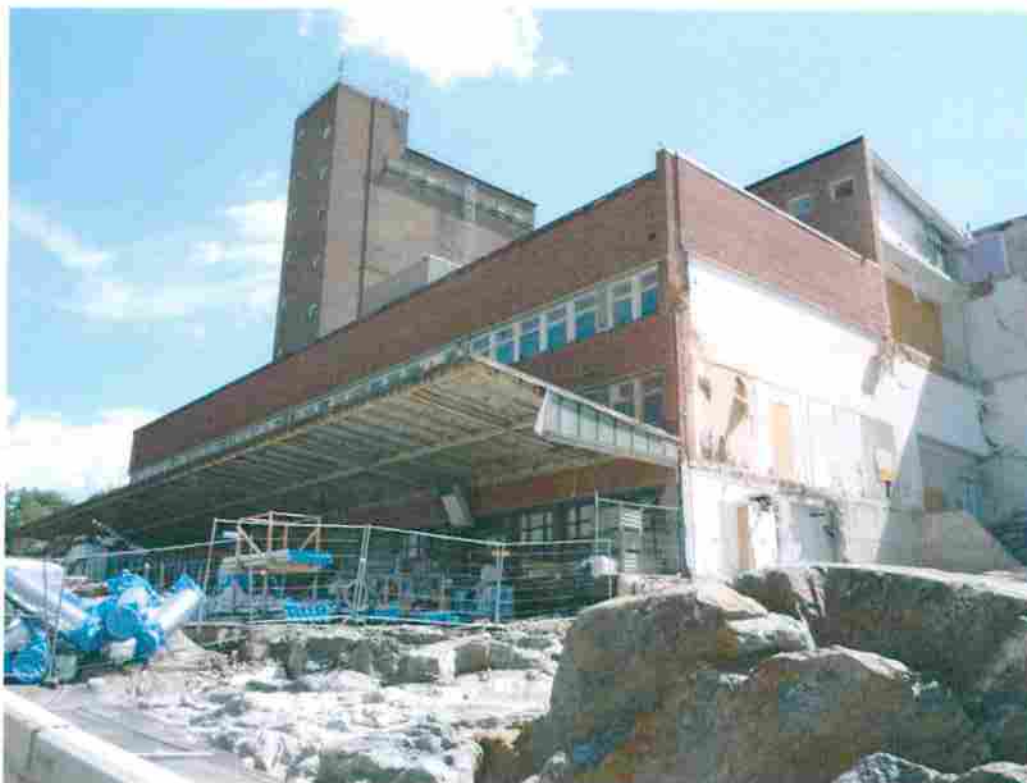
Skärmtaket har ett fall in mot tegelfasaden och avvattning sker genom stuprör infällda i byggnadens stomme. Det kraftiga och djupa skärmtaket betonas ytterligare genom en lodrät "kjol" runt kanterna. Kjolen skapar en horisontell avslutning på det annars lutande taket. Kjolen är svetsad mot det bärande ramverket och bestod ursprungligen av en ram av grönmålat plattstål med bakomliggande trådgas. Senare har kjolen av glas kompletterats på insidan med trapetskorrugerad plåt. Idag har ramen av plattstål kapats av i höjd med skärmtakets bärverk. Endast på västra kortsidan av skärmtaket finns delar av kjolen kvar.

Ombyggnadsförslag

För att lösa inlastningen till den nya centrumfunktionen föreslås att förkorta skärmtaket med en sektion, fram till första betongkonsolen, men att i övrigt bevara och renovera det

Utlåtande

Undertecknad har ombetts göra ett utlåtande avseende påverkan på det kulturhistoriska värdet som varande antikvarisk egenkontrollant inom projektet. Min bedömning är att åtgärden minskar det kulturhistoriska värdet något, men inte till den grad att det kan anses utgöra en förvanskning av byggnadens eller skärmtakets kulturhistoriska värde.

Det kulturhistoriska värdet består dels av skärmtaket som uttryck för den historiska funktionen, dels av dess tidstypiska och funktionsbetingade utformning som accentuerar den liggande långsträckta volymen och arkitektoniskt och funktionsmässigt hör samman med lastbryggan.

En kortning av skärmtaket innebär ett ingrepp som minskar dess kulturhistoriska värde något, främst som historiskt dokument över den tidigare verksamheten. Tillräckligt mycket av skärmtaket bevaras för att upplevelsen av dess ursprungliga tidstypiska, funktionsbetingade och arkitektoniska utformning ska bestå. Takets kortare utbredning korresponderar även arkitektoniskt med den nya centrumfunktionen. Under skärmtaket består fasaden av glasade partier motsvarande nya butiker, medan fasaden utanför har slutna portar av olika slag.

Renovering

I fortsatt projektering bör vikt läggas vid att renovera kvarvarande skärmtak.

Den ursprungliga kjolen bör rekonstrueras. Möjligen kan dess höjd minskas som en anpassning till de nya markförhållandena. Den lodräta ytan med dess horisontella avslutning bör dock bibehållas. Framför kjolen kan skylt för att markera byggnadens nya funktion monteras. Genombrutna bokstäver kan även placeras ovanför kjolen. Skyltningen ska ha en genomtänkt arkitektonisk utformning. Skyltåador är inte lämpliga.

Skärmtakets undersida bör bevara synlig trä- och stålkonstruktion för att understryka dess funktionella estetik. Undersidan har tidigare varit vitmålad; en behandling som kan upprepas. För att föra in ljus till entrén kan begränsade öppningar mellan träbalkarna närmast fasaden göras. Det massiva och slutna intrycket av taket måste dock bevaras. Ny belysning på skärmtakets undersida bör ej vara infälld utan ha fullt synligt montage, gärna vald med tanke på skärmtakets industriella karaktär.

Med vänlig hälsning
Nyréns Arkitektkontor

Urban Nilsson
Certifierad sakkunnig kontrollant av kulturvärden (KUL 2)

